

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
29 серпня 2025 року,
Протокол № 1

Голова вченої ради, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____ 2025 року

М.П.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВА ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ»
для підготовки фахівців на другому рівні вищої освіти Магістра
за спеціальністю D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право**

м. Хмельницький
2025

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри трудового,
земельного та господарського права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
26 серпня 2025 року

Анна МІСІНКЕВИЧ

СХВАЛЕНО:

Рішення кафедри трудового, земельного та господарського права
26 серпня 2025 року, протокол №1

Завідувач кафедри, доктор юридичних наук,
професор
26 серпня 2025 року

Іван КОСТЯШКІН

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
26 серпня 2025 року

Віктор ЗАХАРЧУК

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
27 серпня 2025 року, протокол №1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук
з державного управління, доцентка
2025 року

Ірина КОВТУН

Обліковий обсяг 0,60 ум. др. арк.

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	3
2.	Заплановані результати навчання	4
3.	Програма навчальної дисципліни	5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	7
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	11
	4.2. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять	11
	4.3. Індивідуальні завдання	12
5.	Методи навчання та контролю	12
6.	Схема нарахування балів	13
7.	Рекомендована література	14
	7.1. Основна література	14
	7.2. Допоміжна література	15
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	17

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	–	D Бізнес, адміністрування та право
2.	Код і назва спеціальності	–	D8 Право
3.	Назва спеціалізації	–	
4.	Назва дисципліни	–	Правова охорона земель
5.	Тип дисципліни	–	Вибіркова
6.	Код дисципліни	–	B.8.M.1.1
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	другий
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	Магістр
9.	Курс / рік навчання	–	перший
10.	Семестр	–	Перший
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	–	3/ 90
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	
	% від загального обсягу	–	33,3
	лекційні заняття (годин)	–	16
	% від обсягу аудиторних годин	–	20
	семінарські заняття (годин)	–	14
	% від обсягу аудиторних годин	–	15,5
	самостійна робота (годин)	–	60
	% від загального обсягу	–	66,6
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	4
	самостійної роботи	–	3,5
	3) заочна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	–	14
	% від загального обсягу	–	15,5
	лекційні заняття (годин)	–	8
	% від обсягу аудиторних годин	–	57
	семінарські заняття (годин)	–	6
	% від обсягу аудиторних годин	–	43

самостійна робота (годин)	– 76
% від загального обсягу	– 84
тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	–
12. Форма семестрового контролю	– Залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) супутні дисципліни	– Немає
2) наступні дисципліни	– В.8.М.1.2 Проблеми земельного права;
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації різних джерел. ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань).
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції. СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні. СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності. СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів. СК13. Здатність доносити до фахівців і нефаківців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією. СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

	СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.
Програмні результати навчання	РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання. РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження. РН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. РН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання. РН9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг. РН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права. РН11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції. РН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. РН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування. РН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування. РН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:	
1. Знання	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату;
1.2)	називати закони, що регулюють правовідносини з правової охорони земель;
1.3)	знати підстави та порядок проведення правової процедури правової охорони земель;
1.4)	характеризувати землі сільськогосподарського призначення та правові особливості їх охорони;
1.5)	визначати основні правові проблеми функціонування фермерських господарств, сільськогосподарських кооперативів, агрохолдингів та аграрних кластерів.
2. Розуміння	
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>	
2.1)	пояснювати зміст дефініцій основних термінів, що розкривають суть правовідносин з охорони земель;

2.2)	визначати специфіку законодавства з правової охорони земель;
2.3)	характеризувати особливості регулювання правовідносин з правової охорони земель;
2.4)	встановлювати механізм реалізації правової охорони земель.
3. Застосування знань <i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач))</i>	
3.1)	аналізувати сучасні проблеми законодавства з правової охорони земель;
3.2)	віднаходити шляхи вирішення проблем, що можуть виникнути при реалізації правової охорони земель;
3.3)	аналізувати юридичні факти;
3.4)	правильно застосовувати норми правової охорони земель;
3.5)	складати процесуальні документи, спрямовані щодо раціонального використання та охорони земель.
4. Аналіз <i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>	
4.1)	виділяти головні положення (завдання, пропозиції, оцінки тощо), викладені в нормативно–правових актах;
4.2)	порівнювати діяльність різних сільськогосподарських суб'єктів господарювання щодо здійснення ним раціонального використання та охорони земель ;
4.3)	аналізувати правові особливості ведення органічного землеробства суб'єктами аграрного законодавства;
4.4)	обчислювати строки подачі документів для проведення правової охорони земель;
5.5.)	класифікувати суб'єктів, що здійснюють правову охорону земель.
5. Синтез <i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>	
5.1)	аргументувати потребу складання процесуальних документів;
5.2)	пропонувати зміни до чинних актів з правової охорони земель;
5.3)	встановлювати механізм та процедуру проведення правової охорони земель;
5.4)	пояснювати діяльність суб'єктів, що проводять правову охорону земель;
5.5)	узагальнювати механізм управління в галузі раціонального використання та охорони земель.
6. Оцінювання <i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>	
6.1)	порівнювати правову процедуру охорони та раціонального використання земель в Україні та в країнах Європи та США ;
6.2)	узагальнювати правову діяльність сільськогосподарських суб'єктів господарювання щодо виробництва сільськогосподарської органічної продукції;
6.3)	пояснювати суть міжнародних договірних відносин у сільському господарстві та інвестиційну діяльність у сільському господарстві України;
6.4)	співвідносити шкоду, завдану через не проведення рекультивациі, меліорації та консервації земель з відповідальністю.
7. Створення (творчість) <i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>	
7.1)	розробляти проекти нормативно–правових актів за завданою ситуаційною задачею;
7.2)	писати позовну заяву про захист порушених прав;

7.3)	складати проектну документацію для проведення правової охорони земель;
7.4)	розробляти договори щодо реалізації сільськогосподарської продукції на міжнародній арені;
7.5)	придумувати ситуативні завдання та готувати необхідні документи для її вирішення.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Проблеми правового забезпечення рекультивації земель в Україні

Поняття рекультивації, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. Юридична природа рекультивації земель.

Об'єктний та суб'єктний склад рекультиваційних правовідносин. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти рекультиваційних правовідносин. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти рекультиваційних правовідносин.

Правові підстави та умови рекультиваційних правовідносин. Правова процедура оформлення документів на рекультивацію земель. Правові підстави припинення земельно-рекультиваційних правовідносин. Юридична документація, яка оформлюється для рекультивації земель.

Підписання міжнародної угоди між США та Україною щодо видобутку корисних копалин та інвестиційний механізм щодо відновлення земель шляхом проведення рекультивації.

Правові наслідки нераціонального використання земель та не проведення рекультивації. Юридична відповідальність. Види відповідальності. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва за земельним законодавством.

Тема 2. Актуальні проблеми правового регулювання меліорації земель в Україні

Поняття меліорації земель, як юридичної категорії та законодавче забезпечення меліорації земель в Україні. Види меліорації земель. Державні програми підтримки здійснення меліорації на землях сільськогосподарського призначення.

Правова процедура здійснення меліорації на землях сільськогосподарського призначення. Суб'єктний та об'єктний склад земельно-меліораційних правовідносин. Юридична документація, що оформлюється для проведення меліорації сільськогосподарських земель.

Основні правові проблеми здійснення фінансування меліорації на землях сільськогосподарського призначення в Україні. Положення земельного та податкового законодавства України щодо оподаткування меліораційних земель. Зарубіжний досвід оподаткування та фінансової допомоги на проведення меліорації сільськогосподарських земель.

Юридична відповідальність за правопорушення у сфері меліорації земель сільськогосподарського призначення. Цивільно - правова відповідальність. Адміністративно - правова відповідальність. Кримінальна відповідальність.

Тема 3. Актуальні проблеми правового регулювання консервації земель в Україні

Поняття консервації земель, як юридичної категорії та її законодавче забезпечення. Види земель, які підлягають консервації. Нормативно-правові акти, що регулюють питання проведення консервації земель.

Правові особливості здійснення консервації деградованих, малопродуктивних та техногенно забруднених земель. Правова процедура проведення консервації земель. Суб'єктний та об'єктний склад правовідносин з консервації земель. Оформлення юридичних документів для проведення консервації земель. Надання тимчасової, рівноцінної земельної ділянки фізичним та юридичним особам на момент проведення консервації.

Фінансово-правові аспекти консервації земель. Норми земельного та податкового законодавства, що регулюють питання оподаткування земель, які підлягають консервації.

Тема 4. Правові проблеми використання та охорони земель сільськогосподарського призначення та ведення агробізнесу в Україні

Правові особливості права власності та права користування земельними ділянками сільськогосподарського призначення для ведення агробізнесу. Запровадження ринку щодо земель сільськогосподарського призначення та завершення земельної реформи в Україні. Останні новели земельного законодавства щодо права власності та права користування землями сільськогосподарського призначення.

Правові особливості оформлення землевпорядної документації на землях сільськогосподарського призначення для ведення агробізнесу. Порядок ведення агрохімічний паспорт поля та проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозміни та впорядкування угідь.

Правові проблеми розмінування земель сільськогосподарського призначення. Нормативно-правові акти, якими регулюється розмінування земель в Україні. Правові особливості розмінування земель сільськогосподарського призначення. Правові програми щодо підтримки фермерських господарств для розмінування земель сільськогосподарського призначення.

Правові особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств та сільськогосподарських земель. Правові умови оподаткування фізичних та юридичних осіб, які займаються веденням агробізнесу в Україні. Зарубіжний досвід оподаткування сільськогосподарських підприємств та земель в іноземних країнах. Податок на землю сільськогосподарського призначення в Україні.

Тема 5. Правові проблеми функціонування агрохолдингів в Україні

Правові особливості поняття агрохолдинів за законодавством України. Правові прогалини в аграрному законодавстві щодо правового статусу агрохолдингів в Україні. Історія становлення правового інституту агрохолдингів в Україні.

Правові проблеми законодавчого забезпечення діяльності агрохолдингів в Україні. Історія розвитку нормативно-правових актів, які регулюють аграрні, господарські та земельні правовідносини за участю агрохолдингів.

Правові особливості створення та функціонування агрохолдингів в Україні. Реєстрація агрохолдингів. Внутрішня структура агрохолдингів. Зовнішня діяльність агрохолдингів.

Правові особливості користування землями сільськогосподарського призначення агрохолдинговими компаніями в умовах функціонування ринку земель. Правові колізії, які виникають з правом користування та правом власності земель сільськогосподарського призначення агрохолдингами.

Тема 6. Правові проблеми органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні

Правові проблеми законодавчого забезпечення виробництва сільськогосподарської органічної продукції в Україні. Гармонізація аграрного законодавства щодо виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні щодо вимог ЄС.

Правові проблеми забезпечення виробництва органічної продукції тваринництва в Україні. Правові вимоги сертифікації та маркування тваринної органічної продукції в Україні.

Правові проблеми забезпечення виробництва органічної аквакультури в Україні. Правові проблеми, які існують в Україні для створення ефективних умов для функціонування аграрного бізнесу щодо виробництва та реалізації органічної продукції аквакультури в Україні.

Правові проблеми ведення державної аграрної політики щодо виробництва органічної сільськогосподарської продукції в Україні. Адаптація аграрного законодавства України до вимог ЄС та політики СОТ щодо виробництва та реалізації органічної сільськогосподарської продукції на світові ринки.

Тема 7. Правові проблеми діяльності аграрних кластерів та агроіндустріальних парків в Україні

Правові особливості поняття аграрних кластеру та їх законодавче забезпечення. Юридична природа аграрних кластерів в Україні. Зарубіжний досвід діяльності аграрних кластерів в ЄС та в інших економічно розвинутіших країнах світу.

Правові особливості діяльності кластерних об'єднань в АПК. Моделі кластерних об'єднань в АПК.

Правова природа агро індустріальних парків, їх законодавче забезпечення. Інвестиційна діяльність у розбудові агробізнесу в Україні шляхом створення та функціонування агроіндустріальних парків .

Тема 8. Правові проблеми договірних відносин у сільському господарстві відповідно до вимог СОТ та євроінтеграції України в ЄС

Правові проблеми збуту та реалізації сільськогосподарської продукції відповідно до вимог СОТ та ЄС. Нормативно-правове регулювання реалізації сільськогосподарської продукції відповідно до вимог СОТ та ЄС.

Правові засади тарифного регулювання експорту та імпорту сільськогосподарської продукції. Правове регулювання контролю за імпортом сільськогосподарської продукції

Правові особливості функціонування оптових аграрних ринків щодо збуту сільськогосподарської продукції.

Правові особливості інвестиційної діяльності у сільському господарстві. Правова політика держави щодо розвитку інвестиційного клімату в АПК.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак)	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Проблеми правового забезпечення рекультивації земель в Україні		2	2	-	-	7		2	2	-	-	9
2.	Актуальні проблеми правового регулювання меліорації земель в Україні		2	2	-	-	7		2	2	-	-	9
3.	Актуальні проблеми правового регулювання консервації земель в Україні		2	2	-	-	7		2	2			9
4.	Правові проблеми використання та охорони земель сільськогосподарського призначення та ведення агробізнесу в Україні		2	2	-	-	8		2	-	-	-	9
5.	Правові проблеми функціонування агрохолдингів в Україні		2	2	-	-	8		2	-	-	-	10
6.	Правові проблеми органічного виробництва сільськогосподарської продукції в Україні		2	2	-	-	7		-	-	-	-	10

7.	Правові проблеми діяльності аграрних кластерів та агроіндустріальних парків в Україні		2	-	-	-	8		-	-	-	-	10
8.	Правові проблеми договірних відносин у сільському господарстві відповідно до вимог СОТ та євроінтеграції України в ЄС		2	2	-	-	8		-	-	-	-	10
Всього годин :		90	16	14	-	-	60	90	8	6	-	-	76

4.4. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді науково-дослідних робіт та рефератів. Теми науково-дослідних робіт та рефератів, а також методичні рекомендації щодо їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- повідомлення про виконання індивідуальних завдань.
- складання окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне опитування на семінарських заняттях;
- 2) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) захист підготовленого звіту з ІНДЗ;
- 4) складання окремих видів документів за ситуаційними завданнями;

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового або усного заліку.

Структура залікового білету включає два теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять та самостійної роботи студентів визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996 року (із змінами, внесеними Законом України від 08 грудня 2004 року № 2222-IV) // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 43; Відомості Верховної Ради України. 2005. № 2. Ст. 44.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 3-4. Ст. 27.
- Про використання земель оборони: Закон України від 27 листопада 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2004. №14 ст.209.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України від 31.03.2020 р. № 20 // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>
4. Про затвердження Порядку консервації земель: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 26 квітня 2013 р. № 283. // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0810-13#Text>
5. Про землеустрій: Закон України від 22 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. 2003р. № 36. Ст. 282.
6. Про меліорацію земель : Закон України від 14.01. 2000 р. № 1389 XIV // Відомості Верховної Ради України. 2000. №11. Ст.90.
7. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17. 07. 1997 р. № 39 // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80#Text>
8. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р. № 36 // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19#Text>
9. Про охорону земель : Закон України від 19.06.2003 р. № 962-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 349.
10. Про фермерське господарство : Закон України від 19. 06. 2003 р. № 45. // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
11. Про холдингові компанії в Україні : Закон України від 15.03.2006 р. № 34 // Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-15#Text>
12. Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення компенсації витрат за гуманітарне розмінування земель сільськогосподарського призначення: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 травня 2024 р. № 580. Відомості Верховної Ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-2024-%D0%BF#Text>
13. Про внесення змін до деяких законів України щодо державного регулювання обігу рослин роду коноплі (Cannabis) для використання у навчальних цілях, освітній, науковій та науково-технічній діяльності, виробництва наркотичних засобів, психотропних речовин та лікарських засобів з метою розширення доступу пацієнтів до необхідного лікування: Закон України від 21. 12. 2023 р. № 3. Відомості Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3528-20#Text>

Література

14. Актуальні правові проблеми інноваційного розвитку агросфери: з 68 збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Харків, 20 лист. 2020 р.) / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги, Т. В. Курман. – Харків : Юрайт, 2020. – 464 с.

15. Вівчаренко О. Правова охорона земель в Україні : монографія. О. А. Вівчаренко. К. : Юрінком Інтер, 2010. 333 с.
16. Григор'єва Х. А. Гідромеліоративна реформа в Україні: науково-правовий аналіз. *Juris Europensis Scientia*. 2024 р. Випуск 2. С. 42-50.
15. Земельне право України : підруч. Г. І. Балюк, Т. О. Коваленко, В. В. Носік та ін.; за ред. В. В. Носіка. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2008. 511 с.
16. Лебідь В. І. Окремі аспекти правового регулювання рекультивації земель в Україні. В. І. Лебідь. *Юридична наука*. 2012. №11. С. 29-33.
17. Земельне право : підручник / О. І. Баїк, У. П. Бобко, М. С. Долинська, А. О. Дутко, Н. М. Павлюк ; за ред. О. І. Баїк. Львів : Навчально-науковий Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», 2021. 385 с.
18. Лісова Т. В. Ідея біосфероцентризму як основа методології дослідження правового забезпечення відновлення земель. *Право і суспільство*. № 3. 2021. С. 74-80.
19. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні : монографія. П. Ф. Кулинич К. : Логос, 2011. 688 с.
20. Мірошніченко А. М. Земельне право України : підручник. К. : Алтера; КНТ; ЦУЛ, 2009. 712 с.
21. Мірошніченко А. М., Марусенко Р. І. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України. А. М. Мірошніченко, Р. І. Марусенко. К. : Правова єдність, 2013. 544 с.
22. Місінкевич А. Л. Порівняльно-правовий механізм діяльності сільськогосподарського кооперативного руху в Україні та у Польщі. А. Л. Місінкевич // *Часопис Хмельницького університету управління та права*. «Університетські наукові записки». 2018. № 4. С. 200-209.
23. Місінкевич А. Л. Правові особливості проведення рекультивації земель в Україні в період відбудови. *Університетські наукові записки*. 2025 р. - № 4 (106). С.49-58.
24. Misinkevych A. The Legal Basis and Conditions of Mine Reclamation Conducting in Ukrainian and in the USA. A. Misinkevych. *Europska Veda. Scientific journal*. 2019. №3. P. 65-69.
25. Місінкевич А. Л. Генезис законодавчого забезпечення та функціонування фермерських господарств в Україні. А. Л. Місінкевич. *Науковий збірник «Актуальні проблеми сучасної юриспруденції»*, 2019 р. - №2 – С. 65-69.
26. Місінкевич А. Л. Правові проблеми здійснення рекультивації в умовах запровадження ринку земель. Аграрне, земельне, екологічне, трудове право та право соціального забезпечення: здобутки та перспективи розвитку в Україні: тези доповідей учасників всеукраїнської дистанційної наук.-практ. конф. до 10- річчя створення однойменних кафедр (м. Київ, 12 березня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М.І. Іншина, за редакцією проф. В.В. Носіка, доц. Т.Г. Ковальчук, ас. М.Б. Мельник – Київ : Освіта України, 2021. С.82 - 84.
27. Місінкевич А. Л. Державно-правові проблеми виробництва органічної сільськогосподарської продукції на землях України: Сучасні дослідження світової науки: зб. матеріалів Міжнар. наук.- практ. конф., м. Куновіце, Чеська Республіка 17-18 червня 2022 р. Куновіце : Академія ГУСПОЛ, 2022. С. 115 – 117.
28. Шарапова С. В. Сучасні правові проблеми охорони, збереження та відновлення земель. *ПРАВО і СУСПІЛЬСТВО*. 2023 р. № 4. С. 195 – 199.

7.2. Допоміжні джерела

29. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. № 214/95-ВР (із змінами, внесеними згідно з Законами) // *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 24. Ст.189.

30. Гавриш Н. С. Ґрунти як об'єкт правової охорони / Н. С. Гавриш // Вісник Львівського університету : серія юридична. Вип. 35. Львів, 2000. С. 346 - 349.
- Домбровський С. Ф. Тараненко Л. С. Проблеми правового регулювання діяльності сімечних фермерських господарств у сучасних умовах / С. Ф. Домбровський, Л.С. Тараненко // Університетські наукові записки. 2017. № 62. С. 59-70.
31. Дударенко В. В. Поняття аграрних холдингів як суб'єктів аграрних правовідносин / В. В. Дударенко // Часопис Київського університету права. № 4. 2016. С. 286 – 289.
32. Ігнатенко І. В. Актуальні правові проблеми формування екологічно орієнтованого землекористування як складової стратегії сталого розвитку. Право і суспільство. 2022. р. №2. с. 121 – 127.
- Корогод О. М. Стратегії розвитку органічного ринку в Україні: шляхи збільшення виробництва та зміцнення позицій на міжнародному ринку. ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО. 2024 р. Випуск 61. С. 233 – 237.
33. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони ґрунтів / П. Ф. Кулинич // Бюлетень Міністерства юстиції України. 2009. № 2 (88). С. 79–88.
34. Мірошніченко А.М. Правова охорона земель / А.М. Мірошніченко // Земельне право України. Теорія і практика. 2007. № 10. С. 9-27.
35. Місінкевич А. Л. Об'єкти земельних рекультиваційних правовідносин / А. Л. Місінкевич // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право» 2012. №1034. С. 347 – 351.
36. Місінкевич А. Л. Суб'єкти у правовідносинах з рекультивації / А. Л. Місінкевич // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. 2012. №4. С.269 – 275.
37. Мельник О. І., Підгірна В. С., Белінська Ю. О. Сучасні тенденції розвитку Агрохолдингів у напрямі земельного забезпечення. Агросвіт. № 11. 2018 р. С. 3 – 7.
- Носік В.В. Правові проблеми виробництва сільськогосподарської сировини для дитячого харчування. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024 р. №1. С. 339 – 343.
38. Сидор Я. Державна політика розвитку кластерів як складова частина формування іноваційної моделі сільського господарства: Аграрно-правовий погляд / Я. Сидор // Підприємство, господарство і право. 2017. № 2. С. 115 – 120.
39. Чоломбитко Ю. Особливості правового забезпечення функціонування аграрних холдингів в Україні. ЮРИДИЧНИЙ ВІСНИК. 2023 р. № 3. С. 251 -257.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. <http://www.president.gov.ua>
3. <http://www.kmu.gov.ua>
4. <http://land.gov.ua/>
5. <http://www.myland.org.ua>
6. <http://zemres.com/forum/>
7. <https://www.me.gov.ua/>
8. <https://www.dei.gov.ua/>

